

צורך והכרח להגדיל ולהרחיב עוד יותר את „בית רבינו“, ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, „פרצת“ (בגימטריא 770), כמו בנין בית דוד³².

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד„בית רבינו שבבבל“ – ש„נסע מקדש וישב שם“, והוא מקום המקדש גופי דלעתיד, ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים – מובן גודל הזכות דכאו"א מישראל להשתתף בגופו ובממונו³³ (וכל המרבה הרי זה משובח) בבניית „בית רבינו שבבבל“, כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

(קונטרס בענין מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל - סה"ש תשנ"ב ע' 465)

32) ועד להנחת אבן פינה.
[בערב ח"י אלול שנת תשמ"ח נערכה הנחת אבן פינה (להגדלת והרחבת) בית הכנסת ובית המדרש דליובאוויטש שבליובאוויטש, במעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהניח האבן פינה בידיו הק'. המו"ל].
33) ע"ד ובדוגמת בית המקדש – ש"הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם כו" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"ב).

לזכות

הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי שיחי' שגלוב
לרגל יום ההולדת שלו, ביום הבהיר - י"א ניסן
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר
*

נדפס ע"י אחיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויקרא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יז

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
ה'י' תהא 'שנת פלאות אראנו

א. פירוש רש"י ל, אשר נשיא... דרשת חז"ל

מן הפסוק¹, אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצוות...², אשר בהמשכו מדובר על כך שהוא צריך להביא על כך קרבן חטאת, מצטט רש"י את המילים, אשר נשיא יחטא, ומפרש: „לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, קל וחומר שמתחרט על זדונותיו“.

המקור לפירוש רש"י זה הוא דרשת חז"ל ב, תורת כהנים² ובגמרא³. אמנם, דרכו של רש"י היא לפרש רק פשוטו של מקרא, אך הוא מצטט בפירושו את מדרשי חז"ל הנחוצים להבנת פשט הפסוקים. וכך בענייננו, רש"י מוכרח להודקק למדרשי חז"ל (כפי שמבואר בגמרא⁴ הטעם לדרשה): כי התורה משנה כאן את הניסוח שהיה צריך להיכתב בפשוטות, כפי שכתוב לגבי חטאו של ה, כהן המשיח ושל, כל עדת ישראל – ששם נאמר „אם הכהן המשיח יחטא...“⁵, „אם כל עדת ישראל ישגו...“⁵, ואילו כאן נאמר „אשר נשיא יחטא...“ – ומזאת מובן שאין המשמעות כפשוטה.

אך צריך להבין: פשוטו המקרא מפרשים על המילים, אשר נשיא יחטא כמה פירושים בדרך הפשט: א, ה, אבן-עזרא מסביר, אשר נשיא יחטא מופיע בהמשך לפרשה הקודמת, ואם כל עדת ישראל, והמשמעות היא כאילו נאמר, ואם אשר יחטא הוא נשיא...⁶. ב, ה, רמב"ן מסביר, שמשמעות המילה, אשר כאן היא כמילה, כאשור, כמו, כאשר בא יוסף

1 פרשתנו ד, כב.
2 עה"פ.
3 הוריות יוד, ריש ע"ב. ירושלמי שם פי"ג ה"ב.
4 תוספתא ב"ק פ"ו, ב. – אלא שברש"י הוא בשינויים מכל הנ"ל, כדלקמן בפנים ובהערה 32.
5 הוריות שם. וראה רש"י שם ד"ה שאני.
6 וכן לקמן ד, ו, ואם נפש גו'.
7 וברשב"ם: כמו ואשר ניתן כתר מלכות בראשו כמו וכתר מלכות אשר נתן בראשו.

אל אחיו⁷, כאשר כלו לאכול⁸ וכדומה, המצביעה על זמן – בשעה שהנשיא יחטא, (ויחסר כ"ף הדעת“).

ואף אם נניח, שלדעת רש"י אין פירושים אלו, חלקים, ויש צורך להביא דרשת חז"ל, בכל זאת צריך היה רש"י להביא תחילה פירוש לפי הפשט ואחר כך להוסיף, ומדרשו או ורבותינו דרשו וכדומה⁹, מדוע הוא מביא רק את הפירוש, לשון אשרי, ואף אינו מציין שזהו, מדרשו וכדומה?

ב. השאלות על „אשרי הדור“

אף אם נאמר שהפירוש „לשון אשרי“ מתאים לפשוטו של מקרא, עדיין אין מובן:

א) מהי התוספת „אשרי הדור...“? מנין ההוכחה ש„אשרי“ כאן אינו אמור לגבי הנשיא המפורש בפסוק, אלא לגבי הדור¹⁰:

ב) במה מתבטא האושר של הדור כאשר הנשיא „נותן לב להביא כפרה על שגגתו...“?

ג) מהי החשיבות של „אשרי הדור...“ לצורך הבנת הענין של חטאת הנשיא?

ד) במדרשי חז"ל הנ"ל מובא הסבר לאחר

7 וישב לו, כג.

8 מקץ מג, ב.

9 להעיר ממאירי להוריות שם: דרך צחות אמרו.

10 בדברי דוד (להט"ו) בפרש"י: ולא אמר אשרי הנשיא כזה דא"כ פשיטא שיש שבת לנשיא בזה ומאי רבותי דנשיא אלא כו' (ועד"ו כתב במנחה בלולה כאן). אבל בפשוטות מובן הרבותא דנשיא יותר מכל אדם מכיון „שאין לבו כפוף“ (לשון רש"י הוריות שם ד"ה צריך להיות אצלו הרגש הרומומות והנשיאות כמ"ש במפרשים, וראה לקמן בפנים (ולהעיר ממאירי שם: וכל שהוא בדרך זה אשריו ואשרי דורו).

ועפ"ז מתורץ ג"כ מה שהקשה בגו"א כאן „וא"ת מאי שנה בנשיא דכתב ה"ה אחר אשריו כו'“. [ומה שתירץ: ואין זה קשיא דאין לומר אשרי לו בשביל שחטא אבל אשרי הדור שהם לא חטאו ויש להם נשיא אם הוא חוטא מתחרט על שגגתו (וראה גם באר שבע הוריות שם) – צ"ע איזה אושר נמשך מזה להדור שהנשיא מתחרט כו' (אם לא זה שלמדין ממנו, כדלקמן בפנים מגמרא)].

פריץ, ודרשו חז"ל²³ „זה משיח, שנאמר²⁴ עלה הפורץ לפניהם“²⁵.

... בשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו במשך כל ימי חייו, שבע עשירות שנים, שבעים שנה (תר"ם – תש"י), ועד לגמר ושלימות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים), כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"ז ע"י דור השביעי, „כל השביעיין חביבין“²⁶ – שעי"ז נעשית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות ככל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד „יוסיף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'“, עי"ז שפרצת (בגימטריא שבע מאות ושבעים) עליך פריץ, „עלה הפורץ לפניהם“.

ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה האחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מ"בית רבינו" (770) הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות ב) חיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י – תש"נ), באופן ד"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“²⁷, ונמצא, ש"בית רבינו" (770) הוא בבחינת „תלפיות“, „תל שכל פיות פונים בו“²⁸, יותר מיובל שנים (ת"ש – תש"נ), „עד עולם“²⁹.

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בני"ש שבאים ל"בית רבינו", „ברוב עם הדרת מלך“³⁰ (כולל גם „מאן מלכי רבנן“³¹, ובפרט נשיא (מלך) הדור), ונעשה

23 אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

24 מיכה ב, יג.

25 ולהעיר, ש"בית משיח" בגימטריא „פרצת“ (770). ודו"ק.

26 ויק"ר פכ"ט, יא. וראה ד"ה באתי לגני ה'ש"ית בתחלתו. ובארוכה – ד"ה זה תשי"א.

27 תבוא כט, ג.

28 ברכות ל, א.

29 שמואל"א א, כב ובפרש"י. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א. וראה קידושין טו, א. מכילתא

ופרש"י משפטים כא, ו.

30 משלי יד, כח.

31 ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב – ברע"מ.

לירושלים (כנ"ל).

ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו¹⁴ של "בית רבינו" שבדורנו:

"רבינו" – ב' שמותיו רומזים על הגאולה: שמו הראשון – יוסף – ע"ש "ביום ההוא יוסיף אדניי שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים גו' ומאיי הים גו' ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ"¹⁵, ושמו השני – יצחק – ע"ש הצחוק והשמחה ששלימותה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש¹⁶ "אז ימלא שחוק פינו", "אז דייקא, לעתיד לבוא"¹⁷, כשיאמרו ליצחק (דוקא) "כי אתה אבינו"¹⁸.

ו"בית (רבינו)" – מספרו שבע מאות ושבעים¹⁹, וע"ש מספר זה נקבע שמו אשר יקראו ל"בית רבינו" בפי כל ישראל, "770"²⁰, שמספר זה הוא הגימטריא ד"פרצת", ע"ש "פרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"²¹, שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל ("עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר²² "פרצת עליך

-
- 14) כידוע שהשם מורה על תוכנו ומהותו של הדבר הנקרא בשם זה (תניא שעהיה"א ספ"א. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) ס"א וש"נ).
 - 15) ישע"י יא, יא-יב.
 - 16) תהלים קכו, ב.
 - 17) משא"כ בזמן הגלות, ש"אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז, שנאמר אז ימלא שחוק פינו" (ברכות לא, א).
 - 18) ישע"י סג, טז. שבת פט, ב.
 - 19) להעיר מהנהגת גדולי ישראל שלמדו רמזים והוראות בעבודת ה' גם מעניני חול כיו"ב (כמו מספר הקרון במרכבת המסע, שהו"ע עראי, ועאכו"כ בנוגע לבית קבוע), ובפרט בנדוד"ש שהמספר נעשה שמו של הבית, כבפנים.
 - 20) הן בלשון הקודש – שבע מאות שבעים, הן באידיש – זיבן זיבעציק, והן בלשון המדינה (אנגלית) – "סעועין סעועניטי".
 - 21) ויצא כה, יד.
 - 22) וישב לה, כט.

ואילו רש"י משנה זאת, ומאריך בלשונו: "נותן לב להביא¹⁶ כפרה¹⁷ על שגגתו"? (ב מדוע מצטט רש"י מן הפסוק רק את המילים, "אשר נשיא יחטא"? והרי האושר הוא על כך שהנשיא מביא, כפרה על שגגתו, ואם כך, צריך היה רש"י לצטט את ההמשך של הפסוק השני, שבו מדובר על הקרבן שחייב להביא, או לפחות, לרמוז להמשך זה על ידי "וגומר"¹⁸.)

ד. "אשרי" – אין הכוונה לכך שהעם ילמד מהנשיא

ההסבר לכך הוא:

על הפירוש, "אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב..." אין רש"י צריך להקדים ולציין שזהו "מדרשו" וכדומה, כי הוא כבר פירש זאת לפני כן – באותו ענין, של הקשר של כל העם אל החוטא. על הפסוק¹⁹, "אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" פירש רש"י: "ופשוטו לפי אגדה כשהכהן הגדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלוין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם ונעשה מקולקל" – ולכן אין רש"י צריך לשוב ולציין שזהו, "פשוטו לפי אגדה".

ולפי פירוש (קודם) זה של רש"י הכרחי לומר שהאושר כאן (אשרי הדור) איננו כסיום וההסבר המובא לעיל (בסעיף ב'), שכאשר הנשיא מביא קרבן, "על שגגתו" לומדים ממנו אנשי הדור – כי לפי זה מתעוררת השאלה: גם

"אשרי הדור...": "אם נשיא שלו מביא קרבן צריך אתה לומר מהו הדיוט"¹¹. ומסבירים¹² שזהו הסבר ל"אשרי הדור", כיון שכאשר הנשיא מביא קרבן על חטא, לומדים ממנו אנשי הדור (הדיוטות), בקל וחומר, לחזור בתשובה ולהביא קרבן על חטאיהם.

ולפי זה כלל אין מובן: מדוע משמיט רש"י את סיום דרשת חז"ל ("אם נשיא שלו") אשר דוקא בזה מוסבר הענין של "אשרי הדור", שמביא רש"י בפירושו¹³? ואדרבה – אם, בן עשר למשנה... "זקוק להסבר, על אחת כמה וכמה, "בן חמש למקרא!"

יש להעיר, שיש המפרשים¹⁴ את הטעם של "אשרי הדור": כיון שהנשיא מתחרט, "על שגגתו" ו, אינו מתבייש לומר חטאתי, ואינו אומר, "גדול אני וחשוב אני איך אומר חטאתי" – דבר המוכיח את היותו עניו ושפלי-רוח – לכן "אשרי הדור", שיש להם נשיא ש, אינו מתנשא ואינו מתגאה, "ואשר לפיכך, מלכותו תעמוד". אך לפי הפשט אין מובן מדוע, "אשרי הדור",

אם עיקר האושר אינו לגבי אנשי הדור אלא לגבי הנשיא והמלך, שמלכותו תתקיים – מדוע מודגש, "אשרי הדור"?

ג. השאלות על דיוקים בלשון רש"י

בנוסף לכך יש להבין: א) במאמרי חז"ל (המוזכרים לעיל) הניסוח הוא, "אשרי הדור שהנשיא שלו מביא חטאת על שגגתו"¹⁵,

- 11) כ"ה בהוריות שם*. ועד"ו בתו"כ. ובירושלמי: נשיא שלו כו' לא כל שכן הדיוט.
- 12) באר שבע להוריות שם. קרבן אהרן לתו"כ. פני משה ומראה הפנים לירושלמי שם. ועוד.
- 13) עפ"ז מובן שדוחק גדול לפרש (כמ"ש בדברי דוד ומנחה בלולה כאן) שזהו כוונת רש"י.
- 14) גוי"א בפרש"י.
- 15) כ"ה בתו"כ, תוספתא וירושלמי (ובירושלמי: אשרי

(* במאירי שם: אם נשיא שלו כך אי אתה צריך לומר שכן בהדיוט.

שהנשיא שלו – וליטא תיבת, "הדור"). ובבבלי: שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו (במקום "חטאת"). ובבבלי כאן הלשון, "מביא קרבן חטאת". ועד"ו הוא השינוי בין הבבלי תו"כ וירושלמי בהמשך הדרשה*.

- 16) כ"ה ברוב הדפוסים. וכן בדפוס ראשון וכמה כת"י רש"י. אבל בדפוס שני ובכמה כת"י: שהנשיא שלו מביא כו'. ועד"ו הוא בטור הארוך מפרש"י. אבל הרמב"ן הביאו מתו"כ.
- 17) וכ"ה גם בדפוס שני (ורמב"ן וטור הארוך עה"פ). ובכמה כת"י רש"י, "מביא קרבן" כבגמ'.
- 18) ובפשטות י"ל שלפעמים מעתיק רש"י התחלת הענין וכוונתו לכל המשך הפרשה, כמדובר כמ"פ.
- 19) ד, ג.

(* בתוספתא ליתא המשך הדרשה.

מן הכהן המשיח צריך ללמוד שיש להביא קרבן לכפרה, ומדוע איפוא מוזכר „אשרי” רק אצל הנשיא ולא לפני כן אצל הכהן המשיח?²⁰ ויותר מכך – אצל הכהן המשיח מודגש ההיפך – „לאשמת העם”?

אמנם, התנהגות הנשיא השפיעה יותר על העם, כי אם הנשיא ש, „אין לבו כפוף”²¹ והוא, כשמו, במצב של התנשאות, הרמה והגבהה, ולמרות זאת הוא חוזר בתשובה ומביא קרבן על שגגתו²², הרי על אחת כמה וכמה צריכים לנהוג כך שאר העם – הדיוטות – שאין אצלם הענין של התנשאות^{22*}.

אבל, מצד שני, יש יתרון בקל-חומר הנלמד מכהן המשיח, כהן גדול: שבהיותו מובדל מהעם עקב קדושתו²³ ועבודתו התמידית במקדש, ויותר מכך, הוא המכפר על כלל ישראל, ולמרות זאת הוא מביא קרבן על שגגתו ובאופן המפורט בתורה, „והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה” – „חוץ לג’ מחנות”²⁴, שכל שלוש המחנות רואים שהוא מביא קרבן על חטא בשוגג²⁵ – הרי קל וחומר לגבי כל ישראל, הרחוקים מדרגתו, שצריכים ללמוד ממנו לא להתבייש ולהביא קרבן על חטא.

מכך מוכח שמשמעות הפירוש „אשרי הדור” לגבי נשיא איננה שהדור ילמד ממנו²⁶, אלא

(20) להעיר מיפה מראה לירושלמי שם.

(21) פרש”י הוריות שם.

(22) ראה משכיל לדוד בפרש”י. אבל אינו מפרשו לענין לימוד שאר העם ממנו.

(22*) ראה כלי יקר פרשתנו ד, כ.

(23) כמוכן כבר מעלתו בפ’ תצוה. ולהעיר שרק בו נאמר (דה”א א, כג. יג) ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים. – דלכאורה קד”ק שייך רק לכה”ג, והרי רק הוא נכנס לקד”ק – ועפ”ז בקרא „להקדישו קד”ק הוא ובניו” – להקדישו קאי אכולם וקד”ק – על אהרן, ועפ”ז גם מובן כפל הלשון (ועד”ו – ברמב”ם (הל’ שמיטה ויובל בסופו)), אבל ל”מ כן בהוריות יג, א וכמפורש בחדא”ג שם. ולהעיר מוז”ג קעו, ב. ב”ק לח, א. – ואולי יל”פ קדה”ק בנוגע לבניו – שכא”א מהם ראוי להיות כה”ג.

(24) ד, יב וברש”י. משא”כ בחטאת הנשיא.

(25) להעיר מאברבנאל שם.

(26) בפרש”י הוריות שם: „צריך אתה לומר מה הדיוט בתנ”י כלומר אם המלך שאין לבו כפוף מרגיש ומביא קרבן

ענין אחר, שאינו מצוי אצל הכהן המשיח, אשר אותו לומד רש”י מן הפסוק, כדלהלן.

ה. רש”י מסיק ש „אשרי” – לא לגבי הבאת הקרבן ממש

על הפסוק „אשר נשיא יחטא” מתעוררות שתי שאלות:

(א) המילה „אשר” (במשמעותה הפשוטה) מצביעה על כך שזהו אמצע ענין, שהענין המוזכר לאחריה הוא המשך לנאמר לפני כן, ואין מובן: מהו הקשר בין „אשר נשיא יחטא” לבין הענין הקודם, חטאת הקהל הוא?²⁷

(ב) אם כוונת התורה היא להדגיש ש „אשרי הדור” שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו, היא לא היתה צריכה לרמוז לכך במילים „אשר נשיא יחטא” המדברות על חטא הנשיא, אלא בפסוק השני המדבר על חזרתו בתשובה וכפרתו – „הודע אליו חטאתו... והביא את קרבנו...”. לכאורה, אין מתאים לומר „אשרי” בענין החטא!

משתי שאלות אלו מסיק רש”י ש „אשרי” של הנשיא אינו אמור לגבי הבאת הקרבן באופן מעשי ממש על שגגתו, אלא לגבי ענין הקשור לחטא, כפי שיוסבר להלן. ולכך רומז רש”י בכך שהוא משנה מלשון חז”ל ואומר „ונתן לב להביא כפרה על שגגתו”.

ו. הנשיא מעורר בעם את התחושה של חומרת החטא

בפרשה הקודמת נאמר: „אם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו”.

הכוונה היא לכך שהסתנהדרין „טעו להורות באחת מכל כריתות שבתורה שהוא מותר”

על שגגתו כ”ש שהדיוטות מרגישים שלכם כפופים. ומלשונו משמע קצת שס”ל דמש”א, אם נשיא שלו מביא קרבן צריך אתה לומר מהו הדיוט? אינו מפני שלמדן ממנו כ”א – הוכחה על מצב הדור. ועפ”ז לכאורה צ”ל לפירוש (גם בגמרא) דגם הפירוש ב „אשרי הדור” אינו מטעם שלמדן ממנו.

(27) ראה בחי’, פענת רוא, בעה”ט עה”פ מנחה בלולה. ש”ך עה”ת.

גאולתכם”.

... יש לבאר כהנ”ל בנוגע ל „בית רבינו שבבבל” בדורנו זה – ביתו

(בית הכנסת ובית המדרש) של כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו:

... בדור זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה,

מסיימים ומשלימים „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות”⁸ לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון דארץ העמים, חצי כדור התחתון (שבו לא הי’ מתן תורה⁹), אשר „ע”י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים¹⁰, וענין זה נעשה ע”י „בית רבינו” שבחצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, שזהו”ע ד „עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות”¹¹, ו „עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל”¹¹, שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע”י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שבדור, ועוד וג”ז עיקר, שהוא הנשיא דתורת החסידות¹², אשר „ע”י הפצתה חוצה (יפוצו מעינותיך חוצה”, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא¹³.

ועפ”ז מובן גודל העילוי ד „בית רבינו” – „מקדש מעט” העיקרי

בגלות האחרון, „שנסע מקדש וישב שם”, ולכן „הרי הוא מקום המקדש גופי’ דלעתיד”, ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב

(8) תניא רפ”ז.

(9) ראה אגרות יקודש אדמו”ר מוהרי”צ ח”ב ע’ תצב ואילך. וש”נ.

(10) „כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגבי’ הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו העליונים הימנו, משא”כ אם הי’ מתחיל מאמצע הכותל לא הי’ מגבי’ התחתונים” (תו”א בראשית ד, רע”א).

(11) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס”ר פ’ שבת ור”ח. יל”ש ישע”י רמו תקג.

(12) להעיר, שתורת החסידות היא בחי’ היחידה שבתורה (ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות), הקשורה עם בחי’ היחידה שבישראל, נשמתו של משיח צדקנו (רמ”ז לזח”ב מ, ב. ועוד).

(13) אגה”ק דהבעש”ט – כש”ט בתחלתו.

הוספה

בשורת הגאולה

ע.

יש לומר – שהמקדש דלעתיד (ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים¹) יתגלה תחילה בהמקום "שנסע מקדש וישב שם"² בזמן הגלות ("בית רבינו שבבבל"³), ומשם יועתק למקומו בירושלים.

. . . ואולי יש לומר, שמרומז בלשון הרמב"ם (בהלכות מלך המשיח⁴) "ובנה מקדש במקומו" – דלכאורה: מהו הצורך להשמיענו כאן שבנין המקדש הוא במקומו? ולאידך, למה אינו מפרש המקום, ובנה מקדש בירושלים? – ש"במקומו" רומז גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה משיח בודאי"), היינו, שבהיותו בגלות (ששם יושב⁵ וממתין ומצפה לגאול את בני ושכינה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט) שהוא מעין ודוגמת המקדש שבירושלים (כמו "בי כנישתא דשף ויתיב"³, "שנסע מקדש וישב שם"), בתור הכנה למקדש העתידי, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם הקב"ה ובנ"י) לירושלים.

. . . ואולי יש לומר, שמ"ש במדרש⁶ ש"בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם", קאי על גג בית המקדש דמקדש מעט שבחוץ לארץ⁷ שהוא במקום המקדש בירושלים ("שנסע מקדש וישב שם"), כי, לאחרי שמקדש העתידי יתגלה וירד למטה לא יהי צורך להשמיע לישראל "הגיע זמן

(1) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(2) ערוך ערך שף (הובא בחדא"ג מהרש"א מגילה כט, א).

(3) מגילה כט, א.

(4) ספ"א.

(5) ראה סנהדרין צה, א: "יתיב אפיתחא דרומי".

(6) יל"ש ישעי' רמז תצט.

(7) ועפ"ז יומתק הדיוק "עומד על גג בית המקדש" – ש"גגות . . . לא נתקדשו" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"ז), שרומז על חו"ל בערך לקדושת א"י.

לקוטי

ויקרא

שיחות

ו"עשו צבור על פיהם"^{27*}, ולמרות זאת נאמר בהמשך, "חטאת הקהל הוא".

מובן מאליו, שכאשר יהודי מביא קרבן חטאת, יש לו (וצריך להיות לו²⁸) רגש של חרטה ותשובה. וכך בענייננו, כיון שמודגש "חטאת הקהל הוא", יש לומר, שרגש החרטה והתשובה קיים אצל כל הקהל. ולכאורה: כיצד ייתכן שכל אנשי הקהל יתחרטו ויחזרו בתשובה על "חטא" שאין הם אשמים בו, אפילו בשוגג? הרי הם עשו את הנדרש מהם על פי תורה – להישמע לסנהדרין!

ועל כך מפרש רש"י, שלכן נאמר, "אשר נשיא יחטא": רש"י אינו צריך לפרט את המשמעות המובנת מאליה, "אם²⁹ נשיא יחטא"³⁰, אלא רק את חידושו, שכיון שהתורה מציינת זאת בביטוי "אשר", המצביע על המשך לנאמר לפני כן, לומדים מכך ש"פשוטו" כאן הוא, "לפי אגדה" – שזהו גם מלשון "אשרי": כאשר נשיא נכשל בחטאת בשוגג, אין רצונו רק לקיים את ציווי התורה והוא, מביא חטאת על שגגתו, אלא הוא חש גם בפגם ובחומרה של החטא עצמו, ולכן לא זו בלבד שהוא מביא את הקרבן בפועל³¹, אלא הוא גם, נוהג לב להביא כפרה על שגגתו, קל-והומר שמתחזקת³² על זדונותיו, ולפיכך "אשרי הדור" – הוא מעורר על ידי כך באופן ישיר את אנשי דורו על חומרת החטא, ועד כמה יש להזהר שלא להיכשל בחטא בשוגג.

(27*) ד, יג וברש"י.

(28) ראה תרגום דבראשית ד, ז (הזכר בפרש"י שם).

(29) כפרש"י לפנ"ז (ויחי מח, ו. ראה מפרשי רש"י שם.

והרא"ם ראה יא, כז סותר עצמו לפירושו ביחי שם). וראה

מלבי"ם כאן.

(30) וכ"ה בת"א כאן. אבל בתיב"ע "בוימנא כו" כברמב"ן.

(31) וי"ל דזה שבמפרשים הנ"ל (הערה 12) פירשו בתו"כ

וגמ' שלמדין ממנו, כיון שמפורש שם רק ה"כפועל", הנשיא

שלו מביא חטאת (קרבן) על שגגתו.

(32) כ"ה ברוב הדפוסים ובכמה כת"י רש"י. אבל בדפוס

ראשון, שני וכמה כת"י, "ק"ו על זדונותיו". וראה הלשון

בדרו"ל הנ"ל. ובבחי: אם הנשיא שלו מביא חטאת על

שגגתו צריך לאמר מה מביא על זדונו.

וזהו המשך של "אשר נשיא יחטא" לנאמר לפני כן, "חטאת הקהל": כיון שהנשיא חש היטב אפילו בחומרה של חטא בשוגג, מובן, שגם כאשר הקהל כולו חטא, למרות שעשה זאת שלא באשמתו, מעורר הנשיא אצל הקהל כולו את הרגש המתבטא אצל מביאי החטאת – חרטה ותשובה.

ז. הכהן המשיח – תיקון החטא, נשיא – הימנעות מחטא

לפי האמור לעיל מובן מדוע לגבי הכהן המשיח אומרת התורה, "לאשמת העם", ואינה מזכירה כלל את הענין של "אשרי הדור", הנאמר לגבי, "אשר נשיא יחטא".

"אשרי הדור..." מתאים בעיקר לדור שנמנע מלכתחילה מחטא³³, ולא כלי"כ לדור שנכשל בחטא וחוזר אחר כך בתשובה ומביא קרבן.

וזהו ההבדל בין הכהן המשיח לבין נשיא: תפקיד הכהן המשיח הוא, לכפר עליהם ולהתפלל בעדם – להקריב קרבנות ולכפר על כלל ישראל. ולכן, אפילו כאשר אנשי דורו רואים שהוא מביא קרבן על חטא בשוגג, מתעוררת אצלם תחושה (לא כל כך הזהירות מעבירה מלכתחילה, אלא) הרגש שלאחר שחטאו אין להתבייש להביא קרבן, "על שגגתו".

[אף כאשר הכהן המשיח מעורר יהודים על חומרת החטא, כיון שתפקידו לכפר על ישראל, אין לכך השפעה מספיקה על הזהירות מחטא, אלא על התיקון וכפרת החטא – בהתאם לתפקידו].

לעומת זאת תפקיד הנשיא הוא להנהיג את הדור ולהתעסק בענייני המלכות והמדינה וכדומה, ולמרות זאת הוא, נוהג לב להביא כפרה על שגגתו – הרי הוא חש, וממילא מעורר את כולם לחוש בחומרת החטא, וכך

(33) ראה ג"א וברא שבע (שהובא לעיל הערה 10).

ולהעיר מוסכח נג, א: אשרי מי שלא חטא ומי כו'. תהלים

מזמור א: אשרי האיש אשר לא הלך גו'.

הוא משפיע להימנע מלכתחילה מחטא, ולכן „אשרי הדור“.

ח. הכהן הגדול – אהבת ה'. מלך – יראת ה'

מיינה של תורה בפירושו רש"י: משמעות „נשיא“ כאן אינה נשיא שבט, אלא „זה מלך שנאמר מכל מצות ה' שאין על גביו אלא ה' אלקיו“³⁴, כפי שמוכן מהאמר עצמו – „אשרי הדור“.

ההבדל בין כהן גדול לבין מלך לגבי השפעתם על ישראל הוא: הכהן הגדול משפיע אהבת ה' – אהבה רבה – בישראל³⁵, ואילו באמצעות המלך מושפעת לישראל התבטלות ויראת ה'³⁶.

אהבה היא השורש לכל רמ"ח מצוות עשה, ויראה – לשס"ה מצוות לא־תעשה³⁷. לפי זה יוצא, שמצד עבודת הכהן הגדול – המשכת אהבת ה' – מורגש שצריך לקיים את רצון ה', ובענינו – להביא קרבן. מצד יראת ה' מורגשת חומרת החטא, שהוא „ירא למרוד במלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא“³⁷

ט. יראת ה' – התבטלות והימנעות מחטא

ביתר עומק: קרבן חטאת מובא על חטא בשוגג, שאדם עשה בלי ידיעתו. אך עצם העובדה שהאדם היה יכול להיכשל בעבירה בשוגג היא הוכחה שאין הוא כפי שצריך להיות, כי הדבר נובע „מהתגברות נפש הבהמית שמנוגה“³⁸.

(34) משנה הוריות י, א.

(35) ראה ד"ה ועשית בגדי קודש בתוי"א (פב, א ואילך) ואוה"ת שם (ע' א'תקפו ואילך). ועוד. דרושים עה"פ בהעלותך את הנרות (לקו"ת, ועוד) בהדלקת הנרות שע"י אהרן.

(36) דר"מ מצות מיני מלך בתחלתה.

(37) תניא פ"ד.

(38) אגה"ק סו"ס כח (מלקוטי תורה (להאריז"ל) פ' ויקרא). וראה רש"י שבועות (ב, א) ד"ה תולה. – ולהעיר

ולכן נאמר אצל „כהן המשיח יחטא“ – „לאשמת העם“, ואצל הנשיא „אשר – אשרי הדור“: מצד העבודה של אהבת ה', הבאה על ידי הכהן הגדול, עלול לבוא על ידי השתלשלות, בדרגת „עם“³⁹, חטא בשוגג, עקב התגברות מציאותו העצמית, שכן אהבה, ואפילו בדרגות הנעלות ביותר⁴⁰ היא בבחינת התפשטות ומציאות – „יש מי שאוהב“⁴¹ – כי היא קשורה במציאות האדם.

ואילו מצד יראת ה', ה„נמשכת“ לישראל על ידי המלך, הבטל כלפי מלכות שמים וממנו נמשך הביטול של העם אליו³⁶, מתבטלים ישראל אל ה', ולכן לא נובעת מכך, אפילו בהשתלשלות, תחושה של ישות ומציאות עצמית, ולפיכך אין כאן ענין של חטא בשוגג.

י. המוח שליט על הלב

ההוראה הנלמדת מפירושו רש"י זה לעבודה הרוחנית של האדם היא:

העולם נקרא „גוף גדול“ והאדם נמשל ל„עולם קטן“⁴². וכשם שיש נשיא – הדור, מלך, כך בגוף האדם ישנו המלך, הראש⁴³ והמוח השליט על הגוף כולו, כנרמז בראשי התיבות של המילה „מלך“⁴⁴: מוח, לב, כבד –

מפרש"י נח (ט, ה) ומשפטים (כא, יג) – וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 208 ואילך.

(39) ראה תניא פל"ה (מד, ב): ואף צדיק גמור שמתדבק בו באהבה רבה כו' וא"כ זה האוהב שהוא יש כו' [אלא דשם מדבר לא בהפרש דאהבה ויראה כ"א בין עבודת אהוי"ד ל„מצות ומע"ט“, כמ"ש לפנ"ו „אפי' הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים אעפ"כ כו' רק הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו“: משא"כ בהמבואר בפנים הפרש בין תנועת האהבה והיראה (ביטול) כמצויין בהערה הבאה].

(40) תו"א קיד, סע"ג ואילך. ביאור"ז פא, א"ב. ובכ"מ. וראה ספר הערכים ח"ב"ח ח"א (ע' רעט ואילך) בבחי' ישות שבאהבה לגבי יראה, וש"ו.

(41) ראה שער היחוד והאמונה פ"ו. ולהעיר מפרש"י בהעלותך יא, א.

(42) תנחומא פקודי ג. ח"ג לג, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב). וראה אדר"ג פל"א, ג.

(43) ראה שבת סא, א.

(44) מגן אבות לרשב"ץ פ"ה מ"ט. ערכי הכינויים

שלושת השליטים בגוף האדם⁴⁵ – שהאות הראשונה, עיקר המילה ותחילתה⁴⁶ היא האות מ' – המוח שבגוף האדם.

וזהו ההוראה „אשרי הדור“: התנהגות ה„דור“ – האדם – היא כראוי, באופן של „אשר“, כאשר „הנשיא שלו נותן לב“, כאשר ה„מוח“ שליט על הלב“, כי „כל אדם יכול ברצונו שבמוחו להתאפק ולמשול ברוח תאוותו שבלבו שלא למלאות משאלות לבו במעשה דבור ומחשבה...“⁴⁷, ואז הוא נשמר מלהיכשל בחטא.

וכאשר הוא נכשל בחטא, אפילו רק בשוגג, הרי לא זו בלבד שהוא צריך לחזור בתשובה בפועל ממש – מביא קרבן על שגגתו – אלא עליו להרהר במוחו שגם בחטא בשוגג הוא אשם, כדלעיל, כי אילו לא היה מתאפשר לנפש הבהמית להתגבר, לא היה מגיע לכך.

וכאשר יתעמק במוחו בחומרת עשיית דבר הנוגד לרצון העליון⁴⁸, אז „הנשיא שלו נותן לב“⁴⁹ – המוח – הנשיא – מביא להכנה בלב⁵⁰, „להיות נשבר ונדכה“, ועל ידי כך לא זו בלבד שמכופרת שגגתו, אלא נגרמת גם „העברת רוח הטומאה והסטרא אחרא“⁴⁸ בכלל, ונגרמת שבירה וכניעה בנפש הבהמית.

וכאשר התשובה גם על שוגג היא באופן כזה, הרי „קל וחומר שמתחרט על זדונותיו“. הוא לומד מה„קל“ – אצלו ה„קל“ הוא שלא להכשל מזדונות, כי הנפש הבהמית והיצר הרע נשברו ונכנעו אצלו –

ועל ידי כך שאצל כל יהודי ימשול וישלוט ה„נשיא“ שלו, המוח שבראש, יהיה זה הדור של „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“, ו„מלך עליהם“⁵¹, בביאת משיח צדקנו, שאז התגלה מלכות הקדוש־ברוך־הוא „והיה ה' למלך על כל הארץ“ (הדור).

(משיחת ש"פ ויקרא תשכ"ח)

(48) אגה"ת פ"ו.

(49) ועיקר התשובה בלב“ (תניא פכ"ט – לו, ב. אגה"ק סי' יוד – קטו, ב). וראה אגה"ת פ"א. ובכ"מ.

(50) להעיר מלשון הרמב"ם הל' תשובה (פ"ב ה"ב): ומה היא התשובה שיעוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו כו'.

(51) יחזקאל לו, כד"כה.

לרגל יום הבהיר

י"א ניסן

יום מלאות מאה ותשע עשרה שנה

לכ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

יהי רצון שנוכח לראות בעיני בשר התגלות מלכותו

ויגאל את כלל ישראל מהגלות ויולכינו קוממיות לארצנו נאו ממש

